

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3039/2022. (I. 31.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 110/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.090/2021/4. számú ítélete, valamint a Győri Törvényszék 2.Pf.20.046/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Vörös József ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 110/A. §-a, illetve annak utolsó mondata, valamint a Kúria Pfv.V.20.090/2021/4. számú ítélete és a Győri Törvényszék 2.Pf.20.046/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az ítéleti tényállások szerint a felperes (jelen alkotmányjogi panasz indítványozója) az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt.-vel, valamint a Kincstári Vagyon Igazgatósággal 2001. szeptember 6-án kötött mezőgazdasági és földhasznóbérelti szerződéssel tíz évre hasznóbéreltbe vette a szerződés mellékletében megjelölt állami tulajdonú földeket. A szerződés időtartama 2002. február 22-én ötven évre módosult. A hasznóbérelti ingatlanok közül egyes ingatlanok tulajdonjogát az alperes 2016. december 22-én megszerezte a Magyar Államtól. Az alperes az ingatlanai hasznóbérelti díjának a helyben szokásos piaci hasznóbérelti díjra való emelését kezdeményezte a 2017. május 15-én kelt, a felperesnek 2017. május 17-én kézbesített levelében. A kezdeményezéshez igazságügyi szakértői véleményt csatolt, amely alapján a hasznóbérelti díjat fel kívánta emelni. A felperes keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a Fétv. 50/A. § (1) bekezdésén alapuló kezdeményezés érvénytelen, nem fűződik hozzá joghatás, a szerződést az alperes ajánlata nem módosította. A másodlagos keresete arra irányult, hogy a bíróság a Fétv. 50/A. §-a alapján az ingatlanok helyben szokásos hasznóbérelti díját 580 Ft/AK/évben állapítsa meg. Előadta, hogy a Fétv. 50/A. §-át az adott esetben a Fétv. 110/A. §-a rendeli alkalmazni.
- [3] A perbeli mezőgazdasági földhasznóbérelti szerződést a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptké.) 53/C. §-a minősíti olyan új szerződésnek, amelyre a Fétv. 110/A. §-a vonatkozik. E jogszabályi rendelkezések azonban alaptörvény-ellenesek. A kezdeményezés érvénytelen, mert az alperes elmulasztotta csatolni a Fétv. 50/A. § (2) bekezdése által előírt igazságügyi szakvéleményt. A csatolt szakvélemény nem igazságügyi szakvélemény, hanem az alperes megbízása alapján készült magánszakértői vélemény. Hibás módszertanon, illetve számításokon alapul, így az abban meghatározott hasznóbérelti díj nem a Fétv. 50/A. § (4) bekezdése szerinti piaci hasznóbérelti díj. A bíróságtól a Fétv. 50/A. § (4) bekezdése alapján megállapítani kért piaci hasznóbérelti díj annyi, amennyit a perbeli terület bérelti jogáért jelenleg fizet.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Indokolása szerint nem kellett kezdeményeznie az Alkotmánybíróság eljárását, mert az a 3278/2017. (XI. 2.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) elutasította, illetve visszautasította a Fétv. és a Ptké. felperes által hivatkozott rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket. A felperes elsődleges keresete alaptalan, mert

állításával ellentétben a kezdeményezéshez az alperes igazságügyi szakértői véleményt csatolt, amelyben a szakértő a piaci haszonbérleti díj mértékére adott véleményt. A másodlagos kereset vonatkozásában a felperes terhelte annak bizonyítása, hogy a haszonbérleti díjat az általa megjelölt összegben indokolt megállapítani. A felperes azonban a szakértői díjat nem előlegezte meg, a bíróság felhívására nem nyilatkozott, ezért a másodlagos keresete bizonyítatlanság miatt nem volt teljesíthető. A kereset elutasítása folytán törvény erejénél fogva áll be az alperes által kezdeményezett díj mértéke.

- [5] A másodfokú bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében helybenhagyta az elsőfokú ítéletet és rámutatott, hogy a kereset elbírálása kapcsán azt kellett vizsgálni, alkalmazható-e a peres felek közötti szerződésre a Fétv. 50/A. § (1)–(5) bekezdése és a 110/A. §-a. A törvényszék szerint a felek kapcsán *novációról* (új szerződésről) nem beszélhetünk, szinguláris jogutódlás valósult meg bérbeadói pozícióban. Mindebből következően a Ptké. 53/C. §-a nem alkalmazható, az ugyanis valamennyi jog és kötelezettség átszállását írja elő. A jogvitában ehhez képest azt kellett eldönteni, hogy szinguláris jogutódlás esetén alkalmazható-e a Fétv. 2016. január 6. napjától hatályos 50/A. §, illetve 110/A. § rendelkezése. Mivel a perbeli szerződés nem nováció, nem irányadó a Fétv. 110/A. §-a, az ugyanis az új haszonbérleti szerződésre rendeli alkalmazni a Fétv. 50/A. §-át. A Fétv. 110/A. § azonban akként fogalmaz, hogy az „új szerződésre is” alkalmazni kell a rendelkezést, amelyből következően a novációnak nem tekintett jogutódlás esetében is alkalmazandó a jogszabály. Mindebből következően jogszabály általi szerződésmódosításra került sor, amely a felperes és az alperesi jogelőd által 2001. szeptember 6-án megkötött haszonbérleti szerződést is érintette. Ekként a felek szerződéses jogviszonyára alkalmazandó a Fétv. 50/A. §-a. A felperes volt köteles bizonyítani az általa állított haszonbérleti díj összegét. A bizonyítási terhet az elsőfokú bíróság helyesen osztotta ki. Miután a felperes nem tett eleget a szakértői díj előlegzési kötelezettségének, viseli a bizonyítatlanság következményeit. A másodfokú bíróság a fenti körben hivatkozott a 22/2018. (XI. 20.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh2.).
- [6] A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsődleges keresetének helyt adó határozat hozatalát, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [7] A Kúria az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ítéletében rögzítette, hogy a szerződésátruházás jogintézménye dogmatikai háttérének, a jogutódlás és a nováció kérdéseinek vizsgálata a per eldöntéséhez szükségtelen volt. A perbeli haszonbérleti szerződést a szerződő felek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) hatálybalépése előtt kötötték. Az alperes a felperesnek haszonbérbe adott földek tulajdonjogát a Ptk. hatálybalépését követően szerezte meg. Az alperes a Fétv. 50/A. §-a alapján kezdeményezte a szerződés haszonbérleti díjának módosítását. Ilyen tényállás mellett a per eldöntése szempontjából annak volt jelentősége, hogy a szerződésbe belépő alperes és az eredeti szerződés másik fele, azaz a felperes között fennálló haszonbérleti szerződésre alkalmazni kell-e a Fétv. díjmódosítást lehetővé tevő 50/A. §-át. Azt, hogy a Fétv. 50/A. §-a hatálybalépése előtt kötött haszonbérleti szerződések esetében a díjmódosítási lehetőséget miként lehet alkalmazni, a Fétv. átmeneti rendelkezései közé beiktatott 110/A. § határozza meg. E jogszabályi rendelkezéssel a jogalkotó a Fétv. 50/A. §-a által lehetővé tett díjmódosítási lehetőséget e szerződés esetében akkor tartotta indokoltnak biztosítani, ha a föld tulajdonjogának átruházása folytán 2016. január 6-át követően változás következik be a haszonbérleti pozícióban. A perbeli esetben éppen ez történt. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben elutasította Fétv. 50/A. §-a és a 110/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket, mert azok nem ütköznek a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába és nem sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglaltakat. Fentiek alapján az alperesnek volt jogszabályi lehetősége arra, hogy kezdeményezze a haszonbérleti szerződés módosítását a haszonbérleti díjnak a kezdeményezéskor irányadó a helyben szokásos piaci haszonbérleti díjra való módosítása érdekében. A felperes a kezdeményezés alaki okból való érvénytelenségére a másodfokú eljárás során alaptalanul hivatkozott.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény 28. cikkének, B) cikk (1) bekezdésének, R) cikk (2) bekezdésének, T) cikk (3) bekezdésének, XII. cikk (1) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítvá-

nyozó a panaszt a törvényi határidőn belül terjesztette elő. A jogi képviselővel eljáró indítványozó csatolta az eljáró jogi képviselő meghatalmazását. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, illetőleg 27. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszát.

- [11] Az Alkotmánybíróság előjáróban hangsúlyozza, hogy irányadó gyakorlata értelmében, ha a panasznak több tárgya van, a panasz tárgyaira vonatkozóan külön-külön kell az alkotmányjogi panaszban bemutatni, hogy azok milyen indokok, érvek alapján alaptörvény-ellenesek [lásd hasonlóan 3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [15]; 3251/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [16]–[17]]. Ha az indítványozó egyetlen beadványban egyaránt támad jogszabályi rendelkezést és bírói döntést is, esetleg ezek közül többet is, akkor panaszának valamennyi jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés vonatkozásában, külön-külön ki kell elégítenie a törvényben meghatározott követelményeket [3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [15]].
- [12] 3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló indítvány a jogszabályi rendelkezést (Fétv. 110/A. §) az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt visszamenőleges hatályú jogalkalmazás és jogalkotás tilalmának sérelme, az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz való jog sérelme, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog sérelme, valamint az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdésének sérelme alapján támadja.
- [13] Az indítvány szerint a Fétv. támadott rendelkezésével a jogalkotó a már érvényesen létrejött, termőföldek használatára vonatkozó szerződés módosítási feltételeit szabályozza, és új alapokra helyezi annak egy lényeges részét. Az állam a magánjogi szerződésekbe úgy avatkozott be, hogy nem csupán korlátozta, hanem teljes mértékben megfosztotta a magánjogi jogalanyokat szerződéskötési szabadságuktól a haszonbérleti díj megállapításának körében. A Fétv. 110/A. §-a által alkalmazásra kerülő Fétv. 50/A. § olyan szerződéses konstrukciót hozott létre, amely jelentősen beavatkozik a szerződő felek magánjogi autonómiájába, azok esetleges akarata ellenére, vagy éppen figyelmen kívül hagyva a szerződés tárgyait, a korábbi szerződéses kapcsolatot. A Fétv. 110/A. §-a úgy avatkozik be a már fennálló földbérleti jogviszonyokba, hogy az a szerződésben maradó félre egyértelműen terhesebb lett mint ahogyan a haszonbérleti szerződés keletkezése idején volt. Ezzel az indítványozó haszonbérlet számára hátrányosabban változott meg a kötelelem. Az új tulajdonos a jogviszonyba lépésekor azonnal megemelhette a haszonbérleti díj mértékét. A haszonbérleti díj módosításának első időpontja meghatározásakor a Fétv. 110/A. §-a alapján az új tulajdonos hozzászámíthatja a tulajdonosváltás előtt eltelt időszakot is. Ezzel a haszonbérlet számára egy olyan visszamenőleges hatályú kötelezettség került a szerződéses szabályozás körébe, ami sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, közelebbről a jogbiztonságot és a visszamenőleges hatályú jogalkalmazás tilalmát.
- [14] Az indítványozó második, vagylagos kérelmében idézett mondat, amely a Fétv. 110/A. § végén található (annak utolsó mondata), megengedi, hogy az új tulajdonos a jogszerzése előtti időtartamot is beszámítsa a kezdeményezése időszakához. Az indítvány szerint ez a szabályozás az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe és a XIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik, mert visszaható hatályú, sérti a jogbiztonságot és „tágabb értelmű tulajdonjogát, mint szerzett – haszonbérleti – jogát”. Az indítványozó álláspontja szerint a tartós jogviszonyokba nem lehet beavatkozni egyik napról a másikra. A jogbiztonság megköveteli a kötelemben lévő felek számára a kiszámíthatóságot, ami jelen jogszabályi környezettel sérül. Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a Fétv. 110/A. §-a által megteremtett módosítás „vállalkozása ellehetetlenülésének lehetőségét is magában hordozza”, ellentétes a vállalkozáshoz való jog szellemiségével, valamint az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdésével.
- [15] 3.1. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerint, ha alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy a jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányos összefüggésre – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak. Az Alkotmánybíróság ezért elsőként azt tekintette át, hogy az indítványban foglaltak *res iudicata*nak (ítelt dolognak) minősülnek-e.
- [16] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az Abh1.-ben már vizsgálta a Fétv. 50/A. §-ának, valamint 110/A. §-ának alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével (tiltott visszamenőleges hatályú jogalkotás) összefüggésben és az indítványozó bírók kezdeményezését elutasította {vö. 3012/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [12]; 3352/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [11]}.

- [17] Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a Fétv. vizsgált rendelkezései kétségkívül a hatálybalépésük előtt már létrejött tartós jogviszonyokra irányadó szabályokat tartalmaznak, amikor lehetővé teszik azt, hogy a legalább 10 éves időtartamú haszonbérleti szerződés esetében a szerződéskötést követő 5 év elteltével a szerződő felek bármelyike kezdeményezheti a haszonbérleti szerződés módosítását a haszonbérleti díjnak a helyben szokásos piaci haszonbérleti díjra való módosítása érdekében. A kifogásolt törvényi rendelkezések ugyanakkor a kihirdetésüket megelőző időre nem állapítanak meg új kötelezettséget, és nem nyilvánítanak valamely magatartást jogellenessé. A korábban már megkötött hosszabb időtávra szóló szerződések – bizonyos feltételek melletti – módosításának lehetőségét törvénybe foglaló rendelkezések a vizsgált esetben nem tekinthetők a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) jogalkotásnak, tekintettel arra, hogy egy olyan új jogosultságot biztosítanak a szerződő felek számára, amellyel azok mindegyike élhet. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fétv. vizsgált rendelkezései nem ütköznek a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába, így nem sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglaltakat (vö. Abh1., Indokolás [72]).
- [18] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy utólagos normakontroll indítvány alapján, valamint a Kúria indítványára – a Fétv. 50/A. §-ára, valamint 110/A. §-ára figyelemmel – az Abh2.-ben már vizsgálta a Ptké. 53/C. § (1) és (2) bekezdésének alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével (jogállami jogbiztonság) összefüggésben és az indítványozók kezdeményezését jogalkotói mulasztás megállapítása mellett elutasította. Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a Ptké. 53/C. §-ában nem szabályozta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogállami jogbiztonság követelményének megfelelően a jogszabály rendelkezésén alapuló szerződésátruházás részletszabályait. Ezért az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy a Ptk. szerinti szabályozással való összhang megteremtése érdekében jogalkotói feladatának 2019. március hó 31. napjáig tegyen eleget {vö. 3352/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [12]–[13]}.
- [19] Mindezek alapján – az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított, tiltott visszamenőleges hatályú jogalkotást állító kifogások tekintetében megállapítható, hogy azokat az Alkotmánybíróság azonos alkotmányos összefüggés alapján már vizsgálta, ezért azok ítélt dologra vonatkoznak, így nincs lehetőség ebben a tekintetben az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatára. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a tiltott visszamenőleges hatályú jogalkalmazás az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított panasz tekintetében, az indítvány indokolása alapján nem értelmezhető. Az Alkotmánybíróság a jogbiztonsággal összefüggésben hangsúlyozta azt is, hogy a jogalkalmazást érintően alaptörvény-ellenesség a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben vethető fel. A jogalkalmazás alaptörvény-ellenességére vezet ezért, ha „a jogvitára okot adó eseménykor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet. Önmagában azonban a jogvitáknak az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján történő eldöntése – akkor is, ha a bíróság esetleg tévesen értelmezte az alkalmazott előírást – a visszaható hatály Alaptörvényből levezetett tilalmával nem hozható összefüggésbe.” {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}
- [20] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben vizsgálta a Fétv. 50/A. §-ának, valamint 110/A. §-ának az Alaptörvény-nyel való összhangját a tartós jogviszonyok jogszabállyal történő alakítására és a beavatkozás alkotmányos feltételeire figyelemmel és hangsúlyozta, „hogy különösen a hosszú évekig fennálló szerződési jogviszonyokra a jelentős gazdasági – esetleg politikai –, pénzügyi és egyéb társadalmi változások nyilvánvalóan számottevő hatást, lényegi befolyást gyakorolnak. A szerződéskötéskor előre nem látott körülmények ugyanis lényegesen megváltoztathatják a szerződő felek helyzetét, a jogok és kötelezettségek arányát, és valamelyikük számára rendkívül terhessé vagy egyenesen lehetetlenné tehetik a szerződés változatlan tartalommal történő fenntartását, illetőleg a szerződés teljesítését. Ezekben a rendkívüli változást előidéző esetekben a törvények lehetővé teszik, hogy az egyes egyedi jogviszonyokba a bíróság beavatkozzék és módosítsa, a megváltozott körülményekhez igazítsa a tartós, hosszú lejáratú szerződések eredeti tartalmát. Kimondta az Alkotmánybíróság továbbá azt is, hogy ha a társadalmi méretű változások a szerződések nagy tömegét érintik, indokolt – és alkotmányosan nem kifogásolható –, hogy a jogviszonyok megváltoztatására, módosítására a törvényhozás dolgozzon ki általános megoldást. Az állam azonban jogszabállyal a fennálló szerződések tartalmát általában csak ugyanolyan feltételek fennállása esetén módosíthatja, változtathatja meg alkotmányosan, mint amilyen feltételek fennállását a bírósági úton való szerződésmódosítás megköveteli. Vagyis a tartós jogviszonyok jogszabállyal történő alakítására a *clausula rebus sic stantibus* tételének alkalmazásával kerülhet sor. Eszerint a jogalkotó – akárcsak a bíróság – akkor jogosult a fennálló és tartós szerződési jogviszonyokat módosítani, ha a szerződéskötést

követően beállott valamely körülmény folytán a szerződés változatlan tartalommal történő fenntartása valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti, a körülményváltozás nem volt észszerűen előrelátható, továbbá, ha az túlmegegy a normális változás kockázatán. A jogszabályi beavatkozásnak pedig további feltétele, hogy a lényeges körülményváltozás társadalmi méretű legyen, vagyis a szerződések nagy tömegét érintse. A törvényhozó feladata meghatározni és egyúttal felelőssége eldönteni, hogy melyek azok a területek, amelyekre a beavatkozás már jogalkotási követelmény. Azt pedig, hogy a beavatkozás feltételei alkotmányosan fennállnak-e, köteles bizonyítani. Vita esetén viszont az Alkotmánybíróság jogosult a beavatkozás alkotmányosságát eldönteni, ugyanúgy, ahogy a konkrét, egyes szerződésekben a (korábbi) Ptk. 241. §-a alapján esetenként a bíróság jár el és a feltételek fennállása esetén módosítja a szerződések tartalmát.” (Abh2., Indokolás [35])

- [21] A vizsgálat eredményeképpen „az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a tartós szerződéses kapcsolatok jogszabály útján történő módosításának feltételeit a jogalkotó, az igazságügyi miniszter, illetve törvényjavaslat előterjesztője igazolta, és annak indokait az Alkotmánybíróság jelen esetben megalapozottnak találta. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fétv. 50/A. §-ában foglalt rendelkezések, valamint ehhez kapcsolódóan a díjmódosítás kezdeményezéséhez szükséges időtartam számítására vonatkozó szabályokat tartalmazó 110/A. §-a nem sértik a szerződési szabadság alkotmányos követelményét, ezáltal nem ellentétesek az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésében foglaltakkal, ezért az indítványt ebben a részében elutasította.” (Abh2., Indokolás [53])
- [22] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az Abh2.-ben az indítványozó által jelen ügyben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének [tulajdonhoz való jog] állított sérelme körében felhívott alkotmányossági kifogásokat azonos alkotmányos összefüggés alapján, a jogszabály által történő alkotmányos szerződésmódosítás tekintetében meghatározott kritériumokra tekintettel az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése körében már értékelte és az indítványt elutasította, figyelemmel a Fétv. jelen indítványban kifogásolt 110/A. §-ának utolsó mondatára is (vö. Abh2., Indokolás [33]–[53]).
- [23] Mindezek alapján – az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére alapított, tartalmilag az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésére vonatkozó indítványozói kifogások tekintetében megállapítható, hogy azok szintén ítélt dologra vonatkoznak, így nincs lehetőség ebben a tekintetben sem az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatára.
- [24] 3.3. Az Alkotmánybíróság rögzíti azt is, hogy az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének (vállalkozáshoz való jog) sérelmére vonatkozóan az indítvány alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolást nem tartalmazott. Az indítvány ebben a tekintetben nem tett eleget az Abtv. 52. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt, a határozott kérelemmel szemben fennálló törvényi követelménynek, ezért az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján érdemi vizsgálatnak nincs helye. Az indítvány az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdésének sérelmét is állította, ez azonban nem biztosít az indítványozó számára alaptörvényben biztosított jogot {pl. 3548/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [35]}.
- [25] 3.4. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítvány benyújtását követően, 2021. július 12-én hozta meg a Kúria a 7/2021. Polgári jogegységi határozatot, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szerződésátruházási szabályainak érvényesülése tárgyában, figyelemmel az Abh2.-ben megfogalmazott követelményekre, valamint a Ptké. 53/C. §-ának gyakorlati alkalmazására. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy a jogegység biztosítása a Kúria feladata. Az Alaptörvény 25. cikk (1) és (2) bekezdésére is figyelemmel a rendes bírósági szervezet legfőbb szerve a Kúria, amely biztosítja a rendes bíróságok jogalkalmazásának egységét, a rendes bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A Kúria döntésében rámutatott, hogy jogalkotás hiányában az Abh2.-ben kifejtettekben kiindulva – az Alaptörvény 28. cikkére is figyelemmel – a Kúriának kell a Ptké. 53/C. § (2) bekezdése szerinti szabályozási konstrukció tartalmát, joghatásait megállapítania.
- [26] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti panasz tekintetében az alábbiakat állapította meg.
- [27] Az indítvány szerint a támadott jogszabályi rendelkezés (Fétv. 110/A. §), illetve annak utolsó mondata alaptörvény-ellenes, „ezért a hivatkozott jogszabály alapján született bírósági határozat sem lehet alkotmányos”. Az indítványozó szerint a „Kúria önkényesen járt el akkor, amikor a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normát az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése ellenére nem alkalmazta”. Az adott tényállásra vonatkozó jogszabályi rendelkezések „nem alkalmazása” okairól nem adott számot határozatában sem a Kúria, sem a másodfokon

eljáró Győri Törvényszék. A Kúria a Fétv. 50/A. §-ában foglalt kezdeményezést mint egyoldalú jogalakító hatalmasságot, azaz földhasználati szerződés-módosítást annak céljával és tartalmával ellentétesen értelmezte. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét azzal összefüggésben állította, hogy a Kúria a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket – figyelmen kívül hagyva az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakat – az azokban foglalt előírásokkal ellentétesen alkalmazta. Sem a Győri Törvényszék, sem a Kúria nem kapcsolta össze a Fétv. 50/A. §-t a Fétv. 46. § előírásával. Az indítvány szerint a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény jogállamiság követelményét előíró B) cikk (1) bekezdését is. Az indítványozó a támadott döntések kapcsán az indokolási kötelezettség hiányát is állította.

- [28] 4.1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben benyújtott panasszal összefüggésben fenntartotta korábban kialakított gyakorlatát: a jogbiztonság nem alapjog, annak sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben lehet alapítani, mégpedig a visszaható hatályú jogalkotás tilalma és a felkészülési idő hiánya esetén. Az indítványozó nem e kivételes körre, hanem általánosságban a jogbiztonságra alapította az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti panaszát. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése és 28. cikke nem biztosítanak az indítványozók számára olyan, Alaptörvényben biztosított jogot, amelyre az Abtv. 27. §-a szerint alkotmányjogi panaszt lehetne alapozni [pl. 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [21]]. Ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát a továbbiakban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében vizsgálta, mivel az indítvány e tekintetben határozott kérelmet tartalmaz.
- [29] 4.2. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy a felülvizsgálati ítélet alapjául szolgáló jogvitás ügyben az alkalmazandó jog megválasztása és annak értelmezése a rendes bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság e körben fő szabály szerint nem vizsgálhatja felül a rendes bíróságok döntéseit [3423/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [18]].
- [30] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak a támadott bírói döntések indokolása hiányosságaira vonatkozó kifogásai kapcsán hangsúlyozza, hogy „az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja azt sem, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint a az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz.” [3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12], illetve 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18]].
- [31] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]]. Önmagában az, hogy az indítványozó a konkrét ügyben pervesztes lett, nem teszi az eljárást tisztességtelenné és emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem [vö. 3327/2014. (XII. 10.) AB végzés, Indokolás [15]].
- [32] Ezen felül az Alkotmánybíróság jelen ügyhöz kapcsolódóan is hangsúlyosnak tartja, hogy nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja [lásd hasonlóan például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az eljáró bíróságok döntéseinek indokolásában egyértelműen számot adtak arról, hogy miért, mely jogi érvek mentén utasították el az indítványozó keresetét, illetve a Kúria részletesen megindokolta, hogy a jogerős ítéletet milyen indokok alapján tartotta fenn hatályában.
- [33] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján jelen ügyben nem talált olyan körülményt, amely az alkotmányjogi panaszban felhívott alaptörvényi rendelkezéssel – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve az ennek részét képező indokolt bírói döntéshez fűződő joggal – összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel.

[34] 5. A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *b)* és *h)* pontja, az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapozott alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. január 18.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2946/2021.

